

پیش گفتار

«علمی که مسائل کشور را حل می‌کند، علم نافع است. یعنی با مسائل گوناگونی که در کشور وجود دارد، مواجهه‌ی علمی بشود» مقام معظم رهبری - ۸ خرداد ۱۳۹۸

تنقیح قوانین یکی از ضرورت‌های کشور است. قوانین گاهی اجمال، گاهی ابهام و گاهی تعارض دارند و باید این مسائل حل شود. رئیس قوه قضاییه - ۹ خرداد ۱۳۹۸

مهم‌ترین کارکرد نظام حقوقی، قابلیت پیش‌بینی است؛ تنقیح قوانین می‌تواند متن قانونی حاکم بر اعمال و کردار افراد را مشخص کند، این کارکرد با تنقیح صحیح قوانین و مقررات انجام پذیر است تا موقعیت‌ها از قبل پیش‌بینی شود و هنگام اجرا بدانیم در کدام موقعیت قرار داریم و مشمول کدام قاعده و حکم هستیم.

معاون حقوقی رئیس جمهور - ۱۱ تیر ۱۳۹۸

با توجه به مأموریت خاص پژوهشگاه نیرو در صنعت برق و نظر به شناسایی این پژوهشگاه به‌عنوان یک «سازمان توسعه‌ای» توسط هیأت محترم وزیران و نظر به وظیفه جدید پژوهشگاه در زمینه‌ی مدیریت تحقیقات صنعت برق، پروژه‌ای برای حل مشکل پراکندگی قوانین^۱ در صنعت برق کشور، به تصویب رسید تا در این زمینه، چاره‌جویی^۲ کند. کتاب پیش‌رو دربردارنده قوانین موجود در صنعت برق کشور با یک «موضوع‌بندی و عنوان‌نگاری اختصاصی» است. لازم به ذکر است که «تدوین قانون جامع برق» مطابق آنچه باید باشد و ضرورت دارد که در مسیر آینده‌ی صنعت برق،

---

^۱. مهدی‌زاده، مهدی: در میان حجم زیاد قوانین و مقررات و پراکندگی آن‌ها، دسترسی به قاعده‌های حقوقی لازم‌الاجرا، دشوار شده است. ۱۱ بهمن ۱۳۹۷. تنقیح قوانین و مقررات یکی از مسائل اساسی، زیربنایی و راهبردی کشور است. تنقیح قوانین و مقررات به دنبال آن است که از میان انبوه قوانین و مقرراتی که در طول ۱۱۳ سال گذشته تصویب شده و هرروز بر حجم آن‌ها افزوده می‌شود، مردم و مجریان قوانین را از سردرگمی خارج کند و مشخص، شفاف و روشن کند که در هر حوزه چه حقوق و تکالیفی وجود دارد. ۱۲ تیر ۱۳۹۸؛ به نقل از سایت www.dotic.ir امضای تفاهم‌نامه پالایش قوانین در تاریخ ۱۱ تیر ۱۳۹۸ توسط معاونان حقوقی قوای سه‌گانه، مؤید اهمیت و ضرورت تنقیح قوانین می‌باشد.

^۲. امین‌زاده، الهام: امروز مردم ایران با ۱۱ هزار قانون موجود در کشور مواجه هستند، اکنون ۱۰ مرجع وضع قانون، ۱۰ مرجع وضع مقررات اصلی و صدها مرجع وضع مقررات فرعی داریم که هر روز به این مجموعه اضافه می‌شود. ۲۲ مهر ۱۳۹۴، به نقل از ایسنا، کد خبر ۹۴۰۷۲۲۱۵۰۱۳

وارد چرخه قانون‌گذاری شود در یک کارگروه ساختارمند در «شرکت مادر تخصصی توانیر» در حال انجام می‌باشد.

کتاب قوانین برق در ۶ بخش و ۱۸ فصل، تنظیم شده است. در این کتاب از طریق تقییح غیر اصلاحی قوانین، سعی شده است تا «دسترسی آسان» شهروندان و مجریان قانون به قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در صنعت برق کشور، میسر گردد. به امید آنکه گامی کاربردی و هرچند کوچک، در مسیر قانونمندی و قانون‌مداری برداشته باشیم، چرا که بدون شک، شرط اول اجرای قانون، دسترسی آسان همه ذینفعان و مراجعان و مجریان، به «متن قانون و مقررات» است. عمده‌ی مخاطبان کتاب پیش‌رو، مردم عزیز (مشترکین برق و سرمایه‌گذاران در صنعت) و مجریان قانون (کارگران، کارشناسان، مدیران، مهندسان، دست‌اندرکاران امور فنی، شرکت‌های تخصصی فعال در امور تولید، انتقال و توزیع برق) می‌باشند.

به پاس اقدامات دفتر حقوقی وزارت نیرو (که موفق به چاپ جلد پنجم مجموعه قوانین و مقررات وزارتخانه شده‌اند)، دسترسی به قوانین مرتبط با صنعت برق، سرعت گرفت، هرچند عبور از پیچ‌وخم عناوین متعدد قانونی برای «دسته‌بندی موضوعی آن‌ها» مستلزم صرف وقت بسیار شد که این مهم با همکاری آقای بهزاد بقایی و کارشناسی و ممارست سرکار خانم سمانه جان‌زمین، به سرانجام رسید که از این بزرگواران، بسیار سپاسگزارم. همچنین از همکاران افتخاری این پروژه، آقای مهدی فرهاد خانی و آقای دکتر علی نظری منتظر که آخرین اصلاحات را اعلام نمودند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

بر خود لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر قاضی‌زاده ریاست محترم پژوهشگاه نیرو و جناب آقای دکتر علی‌یار ارشدی، مدیر محترم گروه پژوهشی حقوق که ایده کدگذاری قوانین موجود در صنعت برق را تدوین، طراحی، برنامه‌ریزی و نظارت نمودند، کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورم.

از آنان که دل در گرو صنعت برق دارند و از مردم عزیز و مخاطبان گرامی، خواهشمند است که انتقادات و پیشنهادات خود را به گروه پژوهشی حقوق پژوهشگاه نیرو^۱ ارسال فرمایند.

با احترام- دکتر حسین مهدی‌زاده کسریه

مدیر پروژه

---

^۱. رایانامه گروه پژوهشی حقوق: lawdept@nri.ac.ir تلفن گروه پژوهشی حقوق: ۸۸۳۶۹۰۸۴ - ۰۲۱

فهرست مطالب

بخش اول - کلیات

فصل اول - اهداف، وظایف و اختیارات وزارت نیرو

- ۱- تأسیس وزارت نیرو ۳
- ۲- وظایف اساسی وزارت نیرو ۴
- ۳- سایر وظایف وزارت نیرو ۶
- ۴- وظایف و اختیارات مشترک وزارت نیرو و وزارت نفت ۱۲
- ۵- اختیارات وزارت نیرو ۱۷

فصل دوم: شوراها و هیأت تنظیم

- ۶- شورای عالی انرژی ۲۳
- ۷- اختیارات شورای عالی انرژی ۲۴
- ۸- شورای پایایی شبکه برق ۲۶
- ۹- وظایف شورای پایایی شبکه برق ۲۷
- ۱۰- هیأت تنظیم بازار برق ۲۸

فصل سوم - سیاست‌های حاکم بر صنعت برق

- ۱۱- برق و محیط‌زیست ۳۳
- ۱۲- برق پاک و تجدید پذیر ۳۶
- ۱۳- برق هسته‌ای ۳۹
- ۱۴- بهره‌وری انرژی ۴۱
- ۱۵- بهره‌وری در تولید برق ۴۳
- ۱۶- بهره‌وری در مصرف برق ۴۷

۱۷- بهره‌وری و رتبه‌بندی تولیدکنندگان برق	۵۲
۱۸- بهره‌وری و شرکت‌های خدمات انرژی	۵۳
۱۹- تولید هم‌زمان برق و حرارت	۵۴
۲۰- شبکه هوشمند برق	۵۷
۲۱- توسعه و نگهداری شبکه برق روستایی	۵۹
۲۲- تونل مشترک خدمات شهری	۶۱

فصل چهارم - امور خاص اداری و استخدامی

۲۳- استخدام عمومی	۶۵
۲۴- آیین‌نامه خاص استخدامی	۶۶
۲۵- بهره‌مندی از مقررات استخدامی سازمان انرژی اتمی	۶۷
۲۶- تعیین اجباری روز تعطیل هفته	۶۹
۲۷- دوره‌های مدیریت انرژی	۷۰

فصل پنجم - سیاست‌گذاری و نظارت بر موسسات برق

۲۸- ارتقای نظام تحقیق و توسعه	۷۳
۲۹- پروانه تولید، انتقال و توزیع برق	۷۴
۳۰- تعیین روش اداره موسسات برق	۷۵
۳۱- وضع آیین‌نامه، تغییر و اصلاح اساسنامه موسسات تابعه	۷۷
۳۲- نظارت و بازرسی از موسسات برق	۷۹
۳۳- برق و بیمه	۸۰

بخش دوم - شرکت‌ها و موسسات صنعت برق

فصل اول - شرکت‌های مادر تخصصی

۳۴- شرکت مادر تخصصی توانیر	۸۳
----------------------------	----

- ۳۵- توانیر و درآمد- هزینه ۸۵
- ۳۶- شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی ۸۷
- ۳۷- شرکت مادر تخصصی ساخت و تهیه کالای آب و برق (ساتکاب) ۸۸

فصل دوم - شرکت‌ها و مؤسسات تخصصی برق

- ۳۸- وزارت نیرو و مؤسسات برق ۹۱
- ۳۹- شرکت‌های سهامی برق منطقه‌ای ۹۳
- ۴۰- شرکت‌های توزیع برق منطقه‌ای ۹۵
- ۴۱- شرکت مدیریت شبکه برق ایران ۹۷
- ۴۲- پژوهشگاه نیرو ۹۸
- ۴۳- سازمان انرژی تجدید پذیر و بهره‌وری (ساتبا) ۹۹
- ۴۴- شرکت سهامی مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران (مپنا) ۱۰۲
- ۴۵- صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی ۱۰۳

بخش سوم - اقتصاد برق

فصل اول - امور مالی و سرمایه‌ای

- ۴۶- حمایت‌ها ۱۰۷
- ۴۷- سرمایه‌گذاری ۱۱۱
- ۴۸- خرید تضمینی برق ۱۱۴
- ۴۹- بورس انرژی ۱۱۷
- ۵۰- خصوصی سازی ۱۱۸
- ۵۱- افتتاح اعتبار اسنادی ۱۲۰

فصل دوم - درآمدها، تعرفه‌ها، نرخ‌ها و عوارض

- ۵۲- درآمد - هزینه ۱۲۳

۱۲۴	.....	۵۳ - درآمدها
۱۲۶	.....	۵۴ - تعرفه‌ها
۱۳۱	.....	۵۵ - نرخ‌ها
۱۳۳	.....	۵۶ - عوارض

فصل سوم - معافیت‌های قانونی

۱۳۷	.....	۵۷ - معافیت‌های مالیاتی و گمرکی
۱۳۹	.....	۵۸ - معافیت از پرداخت حق‌الثبت

بخش چهارم - امور مشترکین

فصل اول - انشعاب برق

۱۴۳	.....	۵۹ - ضرورت اخذ انشعاب برق
۱۴۴	.....	۶۰ - برقراری انشعاب
۱۴۶	.....	۶۱ - انشعاب با پروانه معتبر ساختمانی
۱۴۷	.....	۶۲ - انشعاب موقت
۱۴۹	.....	۶۳ - قطع انشعاب

فصل دوم - انواع مشترکین

۱۵۳	.....	۶۴ - موضوعات مشترک
۱۵۴	.....	۶۵ - قیمت برق و عوارض مصرف آن
۱۵۶	.....	۶۶ - خانگی (شهری)
۱۵۸	.....	۶۷ - خانگی (روستایی)
۱۵۹	.....	۶۸ - مشترکین تجاری
۱۶۰	.....	۶۹ - مشترکین کشاورزی
۱۶۴	.....	۷۰ - مشترکین صنعتی و معدنی

- ۷۱- مشترکین دولتی ۱۶۸
- ۷۲- مشترکین آموزشی و تحقیقاتی ۱۶۹
- ۷۳- مشترکین فرهنگی ۱۷۰
- ۷۴- مشترکین در مناطق ویژه اقتصادی ۱۷۱
- ۷۵- بهای خدمات و شیوه وصول آن ۱۷۲
- ۷۶- الگوی مصرف برق ۱۷۳

فصل سوم - معافیت از پرداخت هزینه‌ها

- ۷۷- معافیت کامل ۱۷۷
- ۷۸- معافیت نسبی ۱۷۹

بخش پنجم - امور بین‌الملل

فصل اول - صادرات و واردات برق و کالاهای مربوطه

- ۷۹ - صادرات و واردات برق ۱۸۳
- ۸۰ - واردات کالاهای مورد نیاز صنعت برق ۱۸۴

فصل دوم - توافقات بین‌المللی

- ۸۱- عضویت در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی ۱۸۹
- ۸۲- موافقت‌نامه‌های دو جانبه ۱۹۰
- ۸۳- موافقت‌نامه‌های چندجانبه ۱۹۴

بخش ششم - امور حقوقی و قضایی

فصل اول - خرید، فروش و تملک

- ۸۴- خرید تأسیسات، تجهیزات و اراضی ۱۹۷
- ۸۵- خرید و فروش تأسیسات، تجهیزات و اراضی ۱۹۹

فصل دوم - حق ارتفاق و حریم

- ۸۶- حریم تأسیسات برق ۲۰۳
- ۸۷- نصب تأسیسات در معابر و اراضی ۲۰۵
- ۸۸ - رفع موانع ۲۰۷

فصل سوم - تخلفات و جرایم

- ۸۹- تخلفات ۲۱۱
- ۹۰- ضابط خاص، دادسرا و دادگاه ۲۱۴
- ۹۱- اخلال در تأسیسات برق و استفاده غیرمجاز از آن ۲۱۶
- ۹۲- سرقت تأسیسات برق ۲۱۷
- ۹۳- دستور موقت برای اعاده وضع سابق ۲۱۹
- ۹۴- ممانعت یا مزاحمت در عملیات احداث تأسیسات برق ۲۲۰
- ۹۵- اخلال در سامانه‌های رایانه‌ای برق ۲۲۱
- ۹۶- جرم دست‌کاری در کنتور برق ۲۲۲
- ۹۷- اداره امانی ۲۲۳

منابع و مأخذ

- الف) قوانین (با درج موضوعی) ۲۲۷
- ب) آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور ۲۳۱
- ج) بخش‌نامه‌های رئیس قوه قضاییه ۲۳۱